

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра загальної та практичної психології

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	«Психотерапевтичні техніки» Курс викладається українською мовою.
Викладачі	Ю.П. Данчук, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри загальної та практичної психології
Профайл викладачів	https://moodle.kpnu.edu.ua/user/profile.php?id=4022
E-mail:	uliyadancuk@gmail.com
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=270
Консультації	Консультації проводяться щопонеділка (15 ⁰⁰ -16 ³⁰), місце проведення – кафедра (аудиторія 21)

2. Анотація курсу

Курс «Психотерапевтичні техніки» покликаний сформувати у студентів професійні знання і уміння у галузі надання психологічної допомоги, сприяти більш повному і глибокому розумінню основних вимог щодо процесу проведення психотерапії, психологічних понять і категорій, їх взаємозв'язку та взаєморозвитку, збагатити науковий світогляд студентів та їх психологічну культуру.

3. Мета та цілі курсу

Мета курсу: полягає у визначенні концептуальних засад і методологічних принципів психотерапії; ознайомленні студентів із сучасними підходами до практики психотерапії; виробленні базових практичних умінь і навичок; формуванні морально-етичних норм і відповідальності; усвідомленні професійної ідентичності та становленні професійної компетентності студентів.

4. Формат курсу

Очний (offline)

5. Результати навчання

Навчальна дисципліна забезпечує внесок у формування таких компетентностей, передбачених освітньою програмою підготовки магістрів спеціальності «Психологія»:

Інтегральна компетентність: здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності:

- Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

- Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
- Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

(визначені освітньою програмою компетентності, для формування яких використовує ця навчальна дисципліна)

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, програмними результатами вивчення дисципліни «Психотерапевтичні техніки» є такі:

- Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
- Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
- Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
- Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	Психологія, 053 Психологія	Психологія, 053 Психологія
Рік навчання/ рік викладання	Перший (магістр) / 2022-2023	Перший (магістр) / 2022-2023
Семестр вивчення	другий	перший, другий
нормативна/вибіркова	нормативна	нормативна
Кількість кредитів ЄКТС	5 кредити ЄКТС	5 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	150 год.	150 год.
Кількість годин навчальних занять	60 год.	16 год.
Лекційні заняття	30 год.	8 год.

Практичні заняття	30 год.	8 год.
Семінарські заняття	0 год.	0 год.
Лабораторні заняття	0 год.	0 год.
Самостійна та індивідуальна робота	90 год.	134 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен	екзамен

7. Пререквізити курсу

Передумовою для вивчення дисципліни «Психотерапевтичні техніки» має бути вивчення таких дисциплін, як «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Психологія розвитку».

8. Технічне та програмне забезпечення / обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загально вживаних програм і операційних систем.

9. Політики курсу

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Література. Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

10. Схема курсу

К—ть акад. год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Матеріали	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
4 акад. год.	Тема 1. Основи психодинамічної психотерапії	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу
4 акад. год.	Тема 2. Індивідуальна психологія А. Адлера	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу
4 акад. год.	Тема 3. Тілесноорієнтована психотерапія	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу

4 акад. год.	Тема 4. Психотерапевтичний процес у руслі аналізу Е. Берна	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу
2 акад. год.	Тема 5. Психодрама	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу
2 акад. год.	Тема 6. Гештальт-терапія	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу
2 акад. год.	Тема 7. Арт-терапія	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу
2 акад. год.	Тема 8. Клієнт-центрований підхід К. Роджерса	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу
2 акад. год.	Тема 9. Когнітивна психотерапія	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу

2 акад. год.	Тема 10. Інструментальні моделі в психотерапії	Лекція/ Дискусія	Текст лекції	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Присутність на лекції та активна участь у дискусії.	Згідно розкладу
4 акад. год.	Тема 1. Основи психодинамічної психотерапії – 4 год. історія виникнення психодинамічної психотерапії; загальні положення деяких шкіл та напрямків психодинамічної психотерапії; механізми формування неврозу; трансфер, контртрансфер. Опір; методи психологічної діагностики в психодинамічної психотерапії; методи психодинамічної психотерапії. груповий аналіз.	Практичне заняття	Завдання до практичного заняття	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Анотувати прочитану додаткову літературу	Виконання завдань – 12 балів	Згідно розкладу
4 акад. год.	Тема 2. Індивідуальна психологія А. Адлера – 4 год. генезис неврозу; засоби псевдо компенсації; теорія психотерапії; методика метафоричного спілкування з дітьми. дослідження ранніх спогадів.	Практичне заняття	Завдання до практичного заняття	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Підготувати усну доповідь відповідно до плану практичного заняття	Виконання завдань – 12 балів	Згідно розкладу
4 акад. год.	Тема 3. Тілесноорієнтована психотерапія – 4 год. загальні положення ТОП; біоенергетичний аналіз В. Райха; біоенергетична психотерапія А. Лоуена; м'язові блоки; теорія характерів; біосинтез.	Практичне заняття	Завдання до практичного заняття	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Підготувати усну доповідь відповідно до плану практичного заняття	Виконання завдань – 12 балів	Згідно розкладу

4 акад. год.	Тема 4. Психотерапевтичний процес у руслі аналізу Е. Берна – 4 год. загальні положення; теорія психотерапії; психотерапевтичні механізми; етапи психотерапії.	Практичне заняття	Завдання до практичного заняття	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Підготувати усну доповідь відповідно до плану практичного заняття 3. Усне опитування, тестування, навчальна дискусія	Виконання завдань – 12 балів	Згідно розкладу
4 акад. год.	Тема 5. Психодрама – 4 год. загальні положення; етапи психодраматичного процесу; техніки психодрами; особливості психодраматичного процесу.	Практичне заняття	Завдання до практичного заняття	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Підготувати усну доповідь відповідно до плану практичного заняття	Виконання завдань – 12 балів	Згідно розкладу
2 акад. год.	Тема 6. Гештальт-терапія – 4 год. рівні функціонування особистості; типи захисту; інтроекція, проекція, зливання, ретрофлексія; техніки терапії.	Практичне заняття	Завдання до практичного заняття	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Підготувати усну доповідь відповідно до плану практичного заняття 3. Усне опитування, тестування, навчальна дискусія	Виконання завдань – 12 балів	Згідно розкладу
2 акад. год.	Тема 7. Арт-терапія – 4 год. Основні завдання арт-терапії; методи і техніки психотерапії.	Практичне заняття	Завдання до практичного заняття	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Підготувати усну доповідь відповідно	Виконання завдань – 12 балів	Згідно розкладу

					до плану практичного заняття		
2 акад. год.	Тема 8. Клієнт-центрований підхід К. Роджерса – 4 год. загальні положення; теорія терапевтичних змін. умови зміни клієнта; техніки інтерв'ю та групової фасілітації; індивідуальна та групова психотерапія.	Практичне заняття	Завдання до практичного заняття	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Підготувати усну доповідь відповідно до плану практичного заняття 3. Усне опитування, тестування, навчальна дискусія	Виконання завдань – 12 балів	Згідно розкладу
2 акад. год.	Тема 9. Когнітивна психотерапія – 4 год. загальні положення; теорія психічних розладів у рамках цього напрямку; автоматичні ірраціональні думки; етапи психотерапії; методи а-в-с та ін.	Практичне заняття	Завдання до практичного заняття	Основна Допоміжна	1.Опрацювати текст лекції. 2. Підготувати усну доповідь відповідно до плану практичного заняття 3. Усне опитування, тестування, навчальна дискусія	Виконання завдань – 12 балів	Згідно розкладу
2 акад. год.	Екзамен						

11. Система оцінювання та вимоги

Навчальні досягнення студентів оцінюються за 12-бальною системою.

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів. Відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні».
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти відповідь у підручнику.
	3	Студент намагається аналізувати на основі володіння елементарними знаннями і навичками; робить спроби виконання завдань і дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями; орієнтується у поняттях і визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні у нього труднощі.
	5	Студент розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (проте з окремими помилками); вміє працювати з літературою, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує навчальний матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення, висновки.

	9	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати навчальний матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою, самоосвітою; логічно та творчо викладає матеріал в усній і письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів на навчальних заняттях приймається рівним 12.

Студенту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до практичних, семінарських, лабораторних занять, в журнал академічної групи ставиться 0 балів.

Студент, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять та має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4,5,6), достатнього (7,8,9) та високого рівня (10,11,12).

Написання модульних контрольних робіт, виконання завдань самостійної роботи та індивідуальних завдань обов'язкові. До їх виконання допускаються всі студенти. Невиконання МКР, самостійної та індивідуальної роботи оцінюється 0 балів.

Студенти, які за результатами виконання МКР, завдань самостійної та індивідуальної роботи отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, а також ті, що не з'явилися для їх виконання або не виконали їх завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Студенти, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю допускаються до екзамену.

Вважається, що студент підготувався до екзамену, якщо його рейтингова оцінка за результатами екзамену більша або рівна 24 балам (60 % від вагового балу оцінювання навчальних досягнень студента на екзамені).

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок студента на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації студентом поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до них.

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума
Змістовий модуль № 1 (60 балів)			40	100
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР		
20 балів	10 балів	30 балів		

12.Список рекомендованої літератури

Основна:

Перелік основної літератури:

1. Актуальні проблеми психології розвитку і самоствердження особистості у навчальному середовищі: колективна монографія / [Ю. Данчук, О. Чеканська, Н. Михальчук, І. Коваль, А. Яцюрик, Н. Семенів, Н. Гончарук] ; за ред. Н.Михальчук, Л. Онуфрієвої. Кам'янець-Подільський : ПП Медобори-2006, 2020. 212 с. ISBN 978-617- 7626-95-3 7. Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України / за ред. С.Д. Максименка, Л.А.Онуфрієвої. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008-2020 р.р. випуски №1-49.
2. Зелінська Я.Ц. Кризове психологічне консультування: навчальний посібник. Київ: ІПКДСЗУ, 2017. 173 с.
3. Карпенко Є. Методи сучасної психотерапії: навчальний посібник. Дрогобич: Видавничий відділ Дрогобицького державного пед. університету ім. Івана Франка, 2015. 120 с.
4. Карпенко Є. Аксіологічна психологія особистості: монографія. 2-ге вид., перероб., доповн. Івано-Франківськ, 2018.
5. Мельничук О.Б. Основи психоконсультації та психокорекції. Навч. посібник. Рекоменд. ВРНПУ ім. М.П. Драгоманова. Київ: Каравела, 2019. 390 с.
6. Мушкевич М. І. Основи психотерапії та когнітивно-поведінкової діяльності : навч. посіб. / М. І. Мушкевич, С. Є. Чагарна, С. В. Борцевич, П. Д. Гайдучик / [за заг. ред. М. І. Мушкевич]. – Луцьк : Вежа–Друк, 2018. 420 с.

7. Мушкевич М. І. Психологічне консультування та психотерапія: зміст, прийоми, технології : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 300 с.
8. Психологічне консультування та психотерапія : зміст, прийоми, технології суїциду : навч. посіб. [для студентів вищ. навч. закл.]. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 368 с.
9. Психотерапия и духовные практики. Подход Запада и Востока к лечебному процессу. / Сост. Хохлов В./ пер. с англ. Минск: Вида-Н., 2019. 320 с.
10. Теорія і практика психологічної допомоги та реабілітації: підручник // колектив авторів; за заг. ред. В. Осьодла. К.: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2019. 460 с
11. Шестопад І. А. Казкотерапія як ефективний метод роботи психотерапевта з дітьми / І.А. Шестопад // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія» : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, 2020. № 10. С. 143-147.
12. Levitt H.M., Pomerville A., Surace F.I. A qualitative meta-analysis examining clients' experiences of psychotherapy: A new agenda // Psychological Bulletin. 2016. Vol. 142 (8). P. 801—830. DOI:10.1037/bul0000057

Допоміжна:

1. Данчук Ю.П., Логвіна О.А. Кататимно-імагінативна психотерапія: перспективи застосування у психотерапевтичному просторі // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів : у 3 т. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка, 2021. Вип. 20. Т. 1.
2. Данчук Ю.П., Логвіна О.А. Психологические особенности профессионального выгорания педагогов и средства его профилактики / Психологическое здоровье в контексте развития личности : материалы XI Респ. науч.-практ. конф., Брест, 12 февраля 2020 г. Брест. гос. ун-т им. А.С. Пушкина. Брест : БрГУ, 2020. С. 66-68.
3. Основи загальної та медичної психології у вищій школі / Навч. посіб. / за ред. Р.І. Білобровки 2018. 286 с

4. Пашукова Т.І. Практикум із загальної психології: Посібник. Київ : Знання, 2018. 203 с.
5. Kerr M. One Family's Story: A Primer on Bowen Theory. Washington, : Bowen Center for the Study of the Family Georgetown Family Center, 2004. 43 p.
6. Mikulincer M., Orbach I. Attachment styles and repressive defensiveness: the accessibility and architecture of affective memories // Journal of Personality and Social Psychology. 2017. Vol. 68 (5). P. 917—925. DOI:10.1037//0022-3514.68.5.917
7. Wadeson H. Art Therapy Practice: Innovative Approaches with Diverse Populations. New York: John Wiley & Sons, 2019.

